

П'явка Олександр Юрійович,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий консультант:
доцент кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
філософських наук
Петрова Г. М.

ФІЛОСОФСЬКІ ПОГЛЯДИ ЖАКА ЛАКАНА

Жак Лакан (Jacques Lacan) був французьким психоаналітиком, який сформулював свою власну теорію психоаналізу, відому як лаканізм чи лаканівський психоаналіз. Він народився 13 квітня 1901 року та помер 9 вересня 1981 року в Парижі.

Лакан був членом Паризької психоаналітичної асоціації та займався дослідженням фрейдизму та проблеми людського існування в контексті мови та культури. Він стверджував, що у психоаналізі важливіше не індивідуальний досвід, а символічні процеси, пов'язані з мовою та культурою.

У своїх роботах Лакан розвивав ідеї, пов'язані з поняттям "Я" та його ставлення до інших аспектів особистості, таких як несвідоме, символічний порядок та десир (бажання). Він також розробив концепцію трьох реєстрів – реєстру реального, символічного та імажिनарного, які взаємодіють один з одним та формують особистість. Лаканівська психоаналіз є однією з найскладніших і дискусійних теорій психоаналізу, яка вплинула на французьку філософію та літературу, а також на сучасні теорії соціальних наук.

У своїй ранній праці, опублікованій у 1936 році, Жак Лакан використав термін «реальний» як іменник. У той час термін «істинний» був популярний у паризьких філософських колах і обговорювався в працях Еміля Майерсона (якого Лакан згадує у своєму есе). Маерсон визначає реальність як «онтологічний абсолют, саме реальне буття». Говорячи про Реальне, Лакан таким чином увічнює усталену практику однієї з філософських течій початку 20 століття. Однак, хоча початкове використання терміну Лаканом можна віднести до цього усталеного значення, пізніше цей термін зазнав різних

переформулювань і нових інтерпретацій в інтелектуальній діяльності Лакана [1].

Спочатку Реальне в теорії Лакана просто протиставляється царині образу, що поміщає його певною мірою в сферу буття як противагу видимості. Той факт, що Лакан тут знову розрізняє реальне та «реальне», свідчить про те, що його розуміння реального наділене певною суперечливістю.

Предмет, який є реальним і також має матеріальне значення, вказуючи на матеріальну основу, що лежить в основі уяви та символу. Ця конотація матерії також пов'язує реальне з біологічною сферою та тілом безпосередньої фізіологічної природи (на відміну від образної та символічної функції тіла). Наприклад, справжній батько – це біологічний батько, а справжній пеніс – це фізичний пеніс, на відміну від символічних і уявних функцій органу.

У своїй роботі Лакан використовує концепцію реального, щоб висвітлити низку клінічних явищ:

1. Тривога і травма

Реальність є об'єктом тривоги. Він не може бути опосередкований, тому це «елементарний об'єкт, який більше не є об'єктом, а щось, чия зустріч замовчує весь дискурс і перемагає всі категорії, архетипічний об'єкт тривоги». Об'єкт постає перед нами у вигляді травми. Тут поза символічними автоматами

2. Галюцинації

Коли щось не вписується в символічний порядок, наприклад психоз, воно повертається в реальність у вигляді галюцинацій, снів, так званих привидів.

3. Зовнішнє або внутрішнє.

Використання Лаканом терміну реальне є складним і проблематичним. Схоже, що Лакан навмисне зробив це поняття найзагадковішим і неоднозначним із трьох орденів, сказав про нього найменше і залишив його остаточне значення абсолютно невизначеним. Тому не зовсім зрозуміло, зовнішня чи внутрішня реальність і її можна досягнути за допомогою розуму. З одного боку, реальність просто стосується об'єктивної зовнішньої реальності, матеріальної основи, яка існує незалежно від спостерігача. З іншого боку, це наївне тлумачення реальності підривається тим фактом, що реальність також включає такі явища, як галюцинації та травматичні сні.

4. Реальне та раціональне пізнання.

З одного боку, реальність непізнана, оскільки вона поза уявою та символами. Це трохи схоже на Кантову «річ у собі»,

невідоме х. З іншого боку, Лакан процитував вислів Гегеля про те, що те, що є реальним, є раціональним, а те, що є раціональним, є реальним, пояснюючи, що це можна зрозуміти через обчислення та логіку.

Як і багато інших філософів, Лакан зазнав найсуворішої критики з боку позитивістів (дослідників точних наук), а саме Алана Сокала та Жана Брікмона в їхній книзі «Інтелектуальні хитрощі». Разом з іншими постструктуралістськими критиками вони засуджують «свободу» Лакана оперувати термінами, запозиченими з різних галузей математики, таких як топологія, звинувачуючи його в «поверховій ерудиції» та неправильному використанні наукових концепцій, яких він насправді не розуміє.

Список використаних джерел

1. Керівництво для розуміння Жака Лакана. URL: <https://ua.sainte-anastasie.org/articles/psicologa/gua-para-entender-a-jacques-lacan.html>

Роговенко Марія Михайлівна,
доцент кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
педагогічних наук, доцент

ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У СФЕРІ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Підготовка висококваліфікованих фахівців у сфері правоохоронної діяльності вимагає набуття здобувачами вищої освіти здатності ідентифікувати та розв'язувати складні задачі і проблеми, пов'язані з майбутньою професією правоохоронця. З огляду на вищезазначене, вимогами стандарту вищої освіти за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» для другого (магістерського) рівня вищої освіти є формування та розвиток трьох груп компетентностей випускника – інтегральної, загальних та спеціальних (фахових, предметних) [2]. Серед визначених стандартом компетентностей особливого значення для виконання професійних завдань майбутніми правоохоронцями, що стосуються забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, протидії злочинності [1], набувають загальні компетентності, зокрема здатність до